

Hur väljer vi parti?

Maria Oskarson, professor i statsvetenskap vid
Göteborgs universitet

- Oskarson presentation SNS 13 April 2018

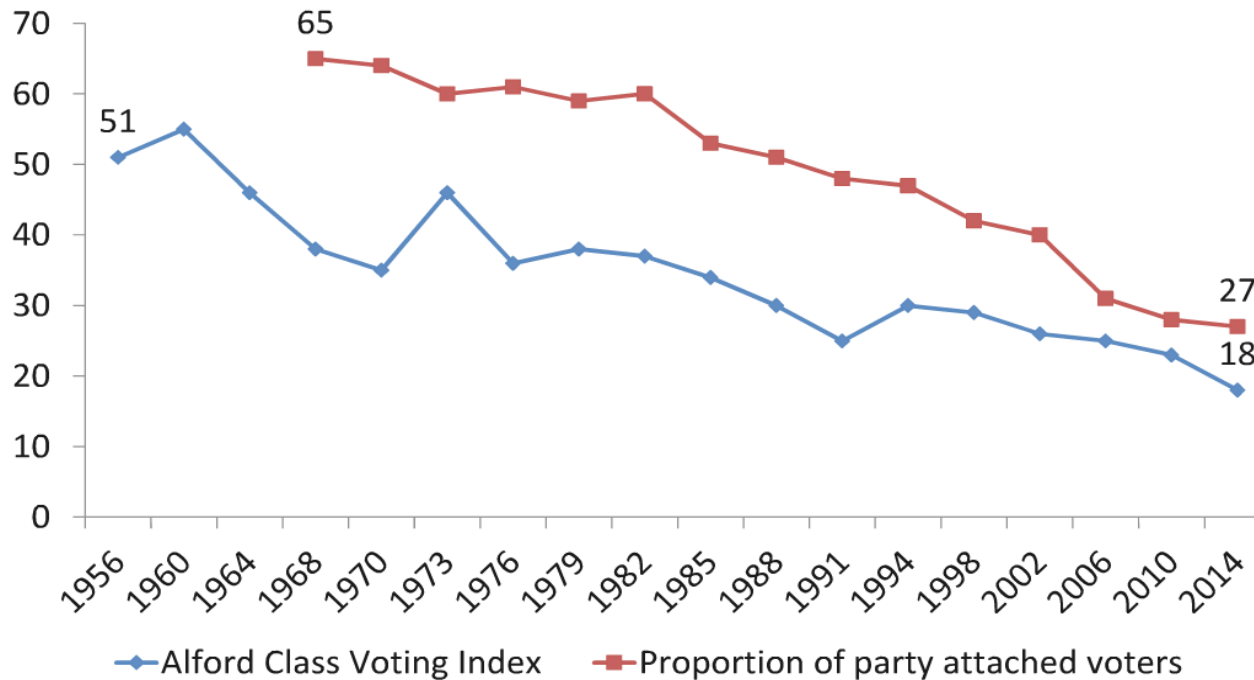
Väldigt många partier

Långsiktigt stabiliserande förklaringsfaktorer minskat

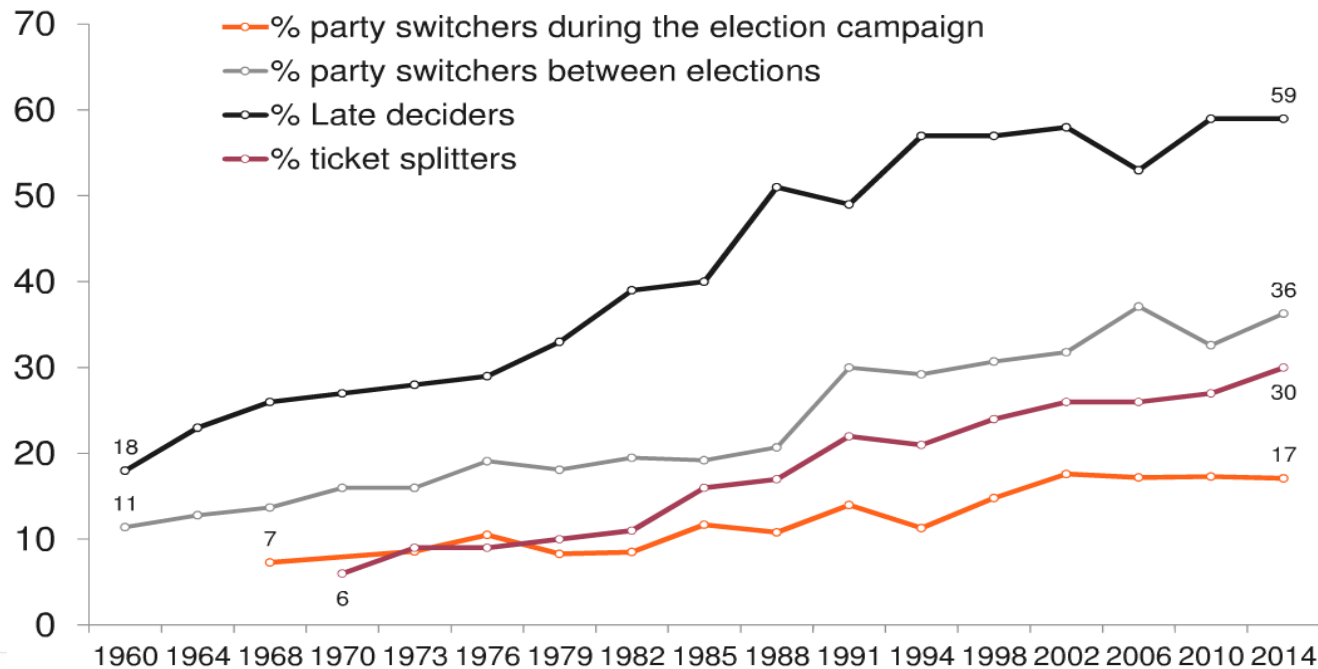
*Proportion of party attached voters and Alford's index
of class voting 1956-2014 (Percent, Alford's index).*

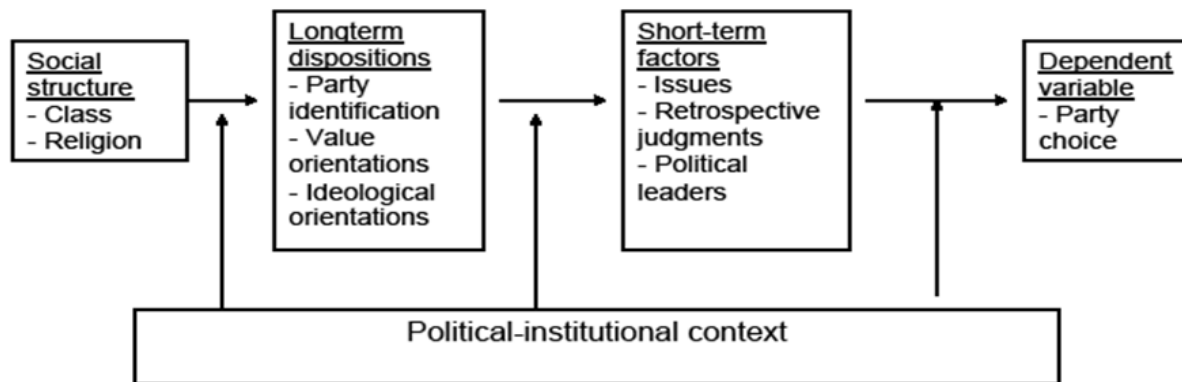
Ökad väljarrörlighet

Proportions of party switchers between elections, party switchers during election campaigns, late deciders, and split ticket voters at Swedish general elections 1960-2014 (Per cent).

Standardmodellen för partival

Hämtad från
Thomassen 2005

- Allt färre väljare har en stark identifikation med något parti
- Allt fler uppger att de bestämmer sitt partival nära valdagen
- Många, men betydligt färre än de som bestämmer sig sent, byter parti
- Valet av parti sker inte i ett vakuum, de flesta väljare har röstat förr
- Våra ”traditionella” modeller för partival räcker inte till
- Svårt att identifiera och estimeras kortsiktiga faktorer

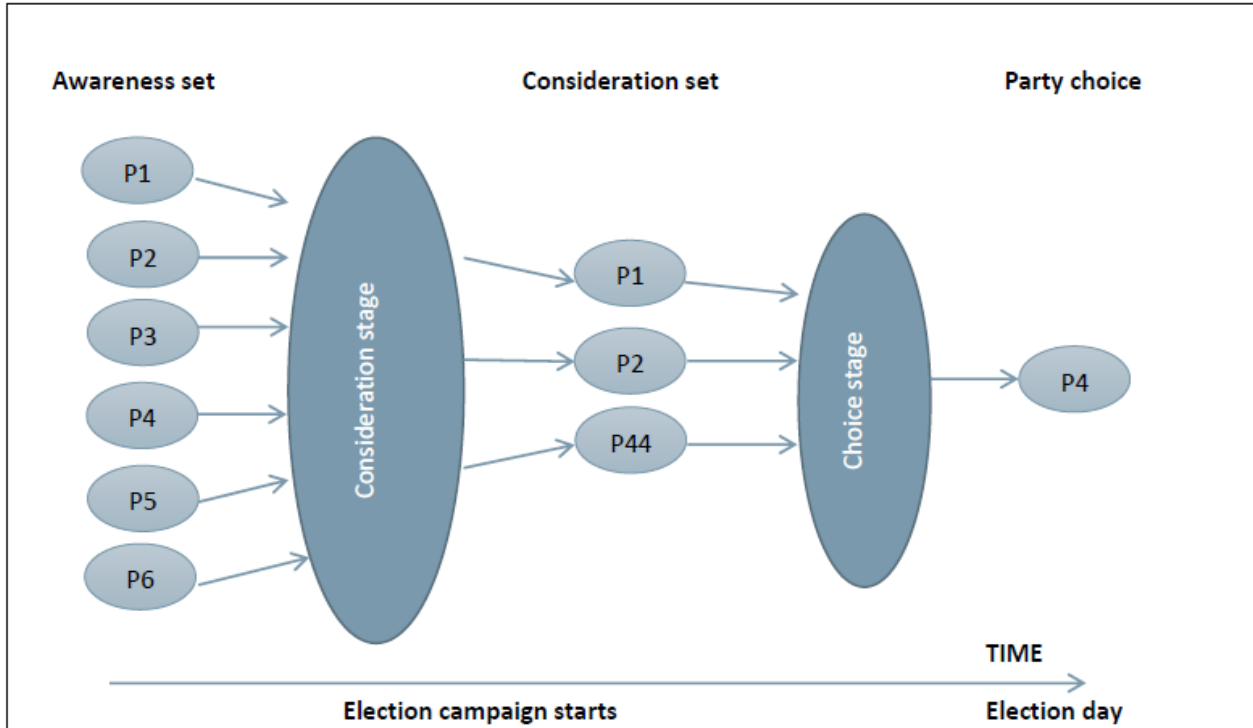
Forskningsprojektet
Partiuppsättningsmodeller för
partival

Riksbankens jubileumsfond 2014-2017 (P13-0721:1)
Henrik Ekengren Oscarsson & Maria Oskarson inom
ramen för det svenska valforskningsprogrammet
Annika Fredén, Jacob Sohlberg, Edvin Boije och Stefan
Dahlberg som medverkande

Teoretisk modell snarare än nydanande förklaringar

- Partivalet är ett resultat av en beslutsprocess i flera steg
- Beslutsprocessen är inte homogen – olika för olika väljartyper
- Olika beslutskriterier har olika betydelse beroende på väljarens beslutsprocess
- Olika beslutskriterier har olika betydelse vid olika tillfällen i processen
 - Sortera vår sedvanliga förklaringsfaktorer på annat sätt
 - Inte fokusera på genomsnittlig förklaringskraft utan på heterogena processer

Partiuppsättningsmodellen för partival

↑
Beslutskriterier???

↑
Beslutskriterier???

Tillvägagångssätt

- Frågor i ordinarie val- och SOM-undersökningar: vilka partier överväger man att rösta på?
 - Webb-panelundersökning i sju steg valåret 2014 (11 mars – 20 september)
 - Europaparlamentsval och Riksdagsval
 - Sannolikhetsbaserat urval med 2053 respondenter
 - Självrekryterat urval med 15 085 respondenter
- Avancerade statistiska modeller

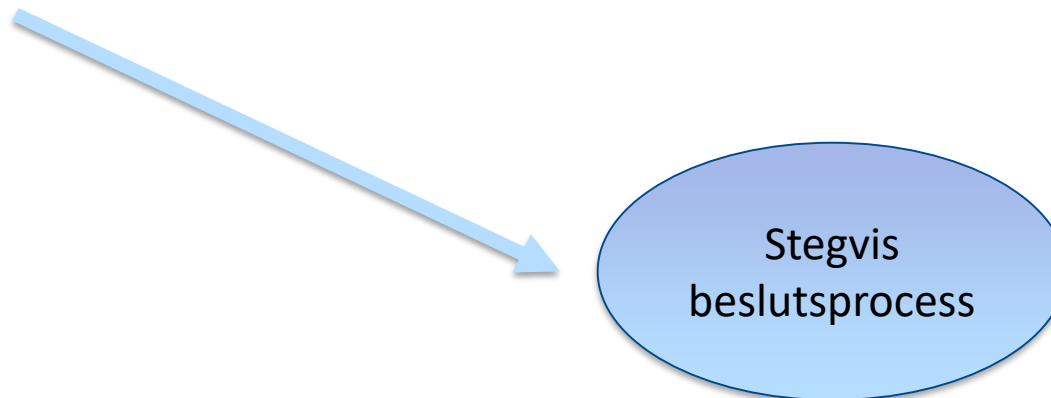
Ja, många väljare överväger flera partier

- Cirka 40 procent uppger att de vet vilket parti de tänker rösta på och överväger inget annat

	SOM 2016	VU 2014	Panel 2014
1 parti	43	44	31-40
Genomsnitt antal partier	1,9	1,8	2,1-1,9

Väljare som överväger mer än ett parti är:

- Inte partianhängare
- Yngre väljare (andelen minskar kontinuerligt med ålder)
- Intresserade av politik
- Tycker det är svårt att bestämma sig

Beslutskriterier i övervägandefasen (consideration stage)

- Tillgängliga tidigt under valrörelsen eller innan den startar
- Avgör vilket eller vilka partier som kan vara tänkbara
- Utesluter vissa partier som otänkbara att rösta på
- Långsiktiga faktorer

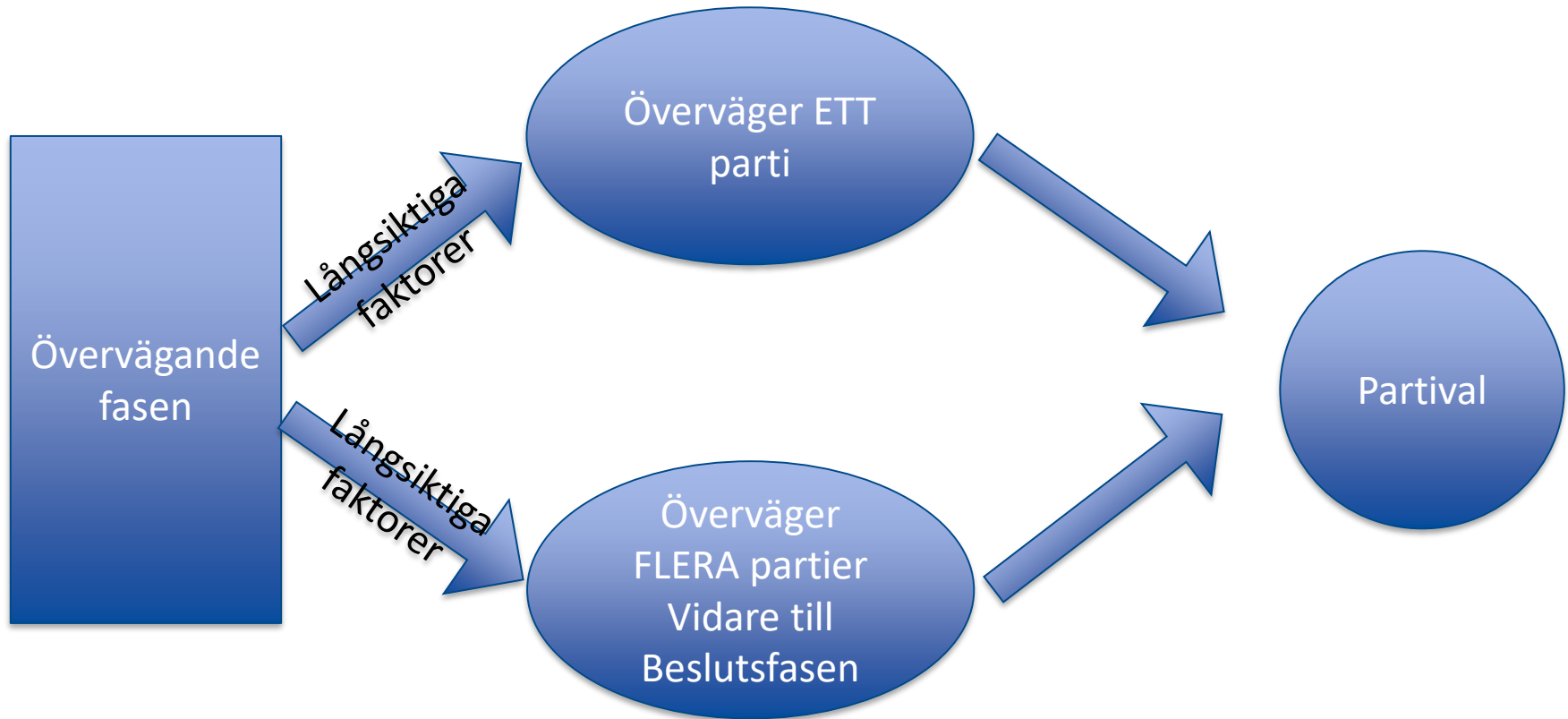
- = socioekonomisk position
- = ideologisk närhet
- = tidigare röstning / vana

- För vissa människor (ca 40 %) är dessa faktorer tillräckliga – de vet vilket parti de ska rösta på
- För andra leder dessa beslutsfaktorer till att två eller tre partier sållas ut
- Förhållandevis stabila partiuppsättningar
- Partier som inte övervägs ges mindre uppmärksamhet än de som övervägs

Heterogena beslutsmodeller

Beslutsfasen

- Ca 90% av respondenterna röstade på ett parti som de tidigare uppgett de övervägde
- Om inte partiet är med i väljarens ”consideration set” är sannolikheten att de får rösten mycket låg
- Eftersom ideologisk närhet mycket viktigt för vilka partier som övervägs, är det främst mellan ideologisk närstående partier som det slutliga valet står.

Kombinationer av partier i övervägandefasen (consideration set) bland dem som övervägde mer än ett parti i mars 2014.

	Överväger också								
Om överväger	V	S	MP	FI	C	Lib	M	KD	SD
V	-	51	43	25	1	2	1	1	2
S	35	-	39	12	3	9	12	2	6
MP	38	49	-	21	10	11	12	4	3
FI	59	39	57	-	6	6	8	2	1
C	2	16	39	9	-	51	52	27	6
Lib	3	20	19	4	23	-	54	22	8
M	1	17	13	4	16	36	-	18	13
KD	2	10	16	3	27	49	59	-	15
SD	5	18	6	1	4	12	29	19	-

Beslutskriterier i beslutsfasen

- Används för att välja mellan de partier som övervägs
- Kortsiktiga faktorer
- Utkristalliserar under valrörelsen

- Närhet på sekundär ideologisk position (EU, GAL-TAN)
- Sakfrågeposition
- Kompetens
- Strategiska överväganden

Heterogena beslutskriterier

- Olika sakfrågor avgör val mellan olika kombinationer av partier
- Tillämpas endast på partier som övervägs, alltså främst ideologiskt närstående partier
- För individer som endast övervägt ett parti följer man detta partis linje i sakfrågor vilket leder samlade förklaringsmodeller för partival fel.

Konsekvenser

- Underskattande av långsiktiga faktorer då dessa är avgörande för vilka partier som ens övervägs
- Konkurrens i valrörelsens slutskede främst mellan närliggande partier
- Närmast omöjligt att identifiera EN orsak till valutgång
- Att någon inte bestämt sitt partival innebär inte att man inte har en aning.....